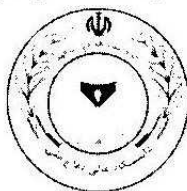


بنام خداوند بخشنده و مهربان



دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

امان‌نی نظامی، مؤلفه‌ها و معیارها

مؤلف: دکتر وحید ریاضی

تهران - بهار ۱۳۹۷

سرشناسه: ریاضی، وحید، ۱۳۴۴-

عنوان و نام پدیدآور: آمادگی نظامی، مؤلفه‌ها و معیارها/ وحید ریاضی.

مشخصات نشر: تهران: چاپ روزنه(دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی)، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۴۷۳ ص.

شابک: ۲۰۰۰۰ ریال ۳-۷۶-۷۲۵۶-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۴۵۲-۴۷۳.

موضوع: دفاع ملی

Military readiness موضوع:

شناسه افزوده: دانشگاه عالی دفاع ملی. انتشارات

ردی ملی کنگره: ۱۳۹۶ ۱۰/۹۱۸ UA

ردی ملی دیویی: ۳۵۵/۰۳۳۲

سماز: بابشناسی ملی: ۵۰۰۳۴۸۰

اثر: آمادگی نظامی، مؤلفه‌ها و معیارها

تهیه و تألیف: وحید ریاضی

ویراستاری علم: معاونت پژوهش و تولید علم

طراح جلد: مجید کالیمی

ویراستاری ادبی و صفحه‌رایی: مه‌سید کالیمی

بهاء: ۲۰۰۰۰ ریال

نوبت و سال چاپ: نوبت اول - بهار ۱۳۹۷

شابک: ۳-۷۶-۷۲۵۶-۶۰۰-۹۷۸

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی



نشانی: تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

تلفن: ۲۲۹۷۰۳۴۳ دورنگار: ۲۲۹۷۰۳۷۲ آدرس پست الکترونیکی: info@sndu.ac.ir

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۵		سختن ناشر
۱۷		پیشگفتار
۱۹		مقدمه
۲۵		فصل اول- مفاهیم و مبانی آمادگی نظامی
۲۵		معنا و مفهوم شناسی آمادگی
۲۶		آمادگی نظامی
۲۷		اهمیت آمادگی نظامی
۲۷		آمادگی نظامی چیست؟
۳۳		اندازه گیری آمادگی نظامی
۳۵		آمادگی و اعتبار
۳۷		مفهوم شناسی آمادگی نظامی، اشتباهات و وجه تمایز واژه های نزدیک به آن
۴۱		تاریخچه دفاع و آمادگی نظامی در ایران
۴۳		معنا و مفهوم شناسی الگو
۴۴		عرصه های الگو و حیطه های کاربرد آن
۴۴		ماهیت الگو
۴۵		تعریف الگو در ابعاد مختلف
۴۵		انواع الگو
۴۷		تفسیر نظری
۴۷		الگوهای کلان تحلیل محیطی
۴۸		فاکتورهای الگوهای کلان تحلیل محیطی
۵۰		بنیه دفاعی نیروهای مسلح
۵۴		اصول پایه و رهنامه نظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۵۸		سیاست های دفاعی - امنیتی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران
۵۹		فصل دوم- آمادگی نظامی و آموزه های اسلامی
۶۱		آمادگی نظامی بر اساس آموزه های نظامی اسلام
۶۱		آمادگی نظامی در اسلام

فرماندهی	۶۵
باورهای اعتقادی	۶۹
ارزش‌های اخلاقی و معنوی	۷۰
آموزه‌های فقهی	۷۲

فصل سوم- دفاع مقدس و آمادگی نظامی	۸۳
تجارب دفاع مقدس	۸۳
روحیه	۸۳
عوامل و اثر روحیه در دفاع مقدس	۸۹
عوامل رنر بر زمینه انگیزه	۹۵
عوامل مؤثر بر لاقیت	۹۷
انضباط، اطاعت پیش و پس از	۹۸
بسیج عمومی (بهره‌گیری از ظرفیت‌های ملی)	۱۰۲
اعتماد به نفس و خودباوری	۱۰۸

فصل چهارم- رهبری و آمادگی نظامی	۱۱۳
رهبری	۱۱۳
تعریف رهبری	۱۱۵
ضرورت و اهمیت مدیریت و رهبری از نظر اسلام	۱۱۶
رهبری از دیدگاه امام علی (علیه السلام)	۱۱۸
عناصر رهبری و مدیریت	۱۱۸
پیشینه صفات ذاتی رهبر و ویژگی‌های رهبر	۱۱۹
ویژگی‌های رهبر از دیدگاه اسلام	۱۲۱
عوامل تأثیرگذار بر رهبری از دیدگاه اندیشمندان	۱۲۲
روابط رسمی و غیررسمی رهبر و افراد	۱۳۰
استعدادها، نگرش‌ها و تمایلات	۱۳۰
رهبری نظامی	۱۳۱
صفات رهبر	۱۳۴
ویژگی‌های فرماندهی از دیدگاه نظامی	۱۳۷
مهارت‌های رهبری	۱۴۱

۱۴۲	مهارت‌های رهبری مستقیم
۱۵۱	رهبری در سطح راهبردی
۱۵۵	فصل پنجم- فناوری و تجهیزات و تسلیحات در آمادگی نظامی
۱۵۵	فناوری
۱۵۶	تعاریف فناوری
۱۵۸	اجزاء فناوری
۱۶۰	فناوری نظامی
۱۶۱	مستندات ارزش و قانونی فناوری
۱۶۵	فناوری اطلاعات
۱۶۹	فناوری‌های نوظهور پیشرفته
۱۷۱	فناوری نانو
۱۷۱	کاربردهای نانوفناوری در آمادگی نظامی
۱۷۴	تجهیزات و تسلیحات
۱۷۴	تجهیزات
۱۷۴	لجستیک
۱۷۵	ارزیابی تجهیزات و تسلیحات
۱۷۵	تهیه و تولید (تأمین)، توزیع و انبارداری
۱۷۶	خرید وسایل و تجهیزات
۱۷۸	تدارک
۱۷۸	توزیع
۱۸۰	سامانه‌های پشتیبانی
۱۸۱	حمل و نقل (ترابری)
۱۸۳	انبارداری
۱۸۳	نگهداری و تعمیر (نت)
۱۸۳	سامانه نگهداری و تعمیرات واکنشی
۱۸۳	نگهداری و تعمیرات پیشگیرانه
۱۸۴	نگهداری و تعمیرات پیشگویانه
۱۸۵	بازرسی و اندازه‌گیری پیوسته توسط ابزار
۱۸۵	نگهداری و تعمیرات مؤثر

۱۸۵	نگهداری و تعمیرات بهره‌ور فراگیر
۱۸۶	تشکیلات نگهداری و تعمیراتی ممتاز
۱۸۷	استانداردسازی و یکنواختی (قانون و مقررات)
۱۸۸	میزان پیچیدگی و مهارت و دانش فنی
۱۸۹	انواع دستگاه‌های تعمیراتی
۱۹۱	به‌کارگیری
۱۹۲	قدرت آتش
۱۹۳	طول عم و انعطاف‌پذیری
۱۹۴	دقت
۱۹۴	تخلیه و خراجات
۱۹۷	فصل ششم - ساختار سازمان و بودجه و نظامی و آمادگی نظامی
۱۹۸	سازمان‌دهی
۱۹۸	سازمان
۱۹۹	ارکان سازمان
۲۰۰	نمایش ارکان اصلی سازمان
۲۰۰	تئوری سازمان
۲۰۱	مکتب کلاسیک
۲۰۱	مکتب روابط انسانی و روان‌شناختی اجتماعی
۲۰۱	مکتب نگرش اقتضایی در سازمان
۲۰۲	نگرش‌های نوین در سازمان
۲۰۳	مفهوم تغییر و وقوع آن در سازمان
۲۰۴	مدل‌های بررسی تحول سازمانی
۲۰۹	بخش‌های پنج‌گانه سازمان
۲۱۱	سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی
۲۱۲	سازمان‌دهی
۲۱۳	نمودار سازمانی
۲۱۳	مبانی سازمان‌دهی
۲۲۱	فراگرد سازمان‌دهی رسمی
۲۲۳	مراحل سازمان‌دهی رسمی

۲۲۴	طراحی واحدهای سازمانی بر مبنای نگرش سنتی
۲۳۹	فرایند سازمان‌دهی
۲۴۰	مهم‌ترین بخش و تأثیر آن در نوع سازمان
۲۴۰	طراحی واحدهای سازمانی بر مبنای نگرش پویا و استفاده از الگوهای ترکیبی
۲۴۱	تحول در روش‌های سازمان‌دهی و تنظیم ساختار
۲۴۲	سازمان‌دهی بر مبنای دانش
۲۴۲	رویکردهای سازمان‌دهی دانش
۲۴۵	طراحی سازمان
۲۴۸	عوامل مؤثر بر سازمان
۲۴۹	نظام‌های سازمانی
۲۵۰	مفهوم بهره‌وری
۲۵۵	عوامل اقتضای و طراحی سازمانی
۲۵۸	سازمان‌دهی در نیروهای مسلح
۲۶۰	سازمان نظامی
۲۶۱	سازمان‌دهی در نیروهای مسلح
۲۷۴	سازماندهی و ساختار سازمانی
۲۷۴	ساختار سازمانی
۲۷۶	مؤلفه ساختار سازمانی
۲۷۷	ابعاد سازمان
۲۸۲	ابعاد محتوایی
۲۸۷	سازمان‌های آینده
۲۹۰	ارزیابی اثربخشی سازمان
۲۹۱	بودجه نظامی
۲۹۱	بودجه‌ریزی
۲۹۲	اندازه بودجه
۲۹۴	بودجه‌بندی
۲۹۴	روش‌های پیش‌بینی بودجه
۲۹۸	بودجه نظامی جمهوری اسلامی ایران
۳۰۰	دیاگرام بودجه نظامی ایران
۳۰۰	دیاگرام بودجه نظامی و GDP ایران

۳۰۳	فصل هفتم-آموزش و نیروی انسانی در آمادگی نظامی
۳۰۳	آموزش
۳۰۴	مفاهیم و تعاریف آموزش
۳۰۵	نظریه‌های آموزش و یادگیری
۳۰۸	فرآیند آموزش
۳۰۹	محتوای آموزش
۳۱۱	ارزیابی آموزش
۳۱۲	مدیریت برنامه‌ریزی آموزش
۳۱۲	ویژگی‌های مدیریت آموزشی
۳۱۴	فرآیند مدیریت آموزش و نقش در نیروهای مسلح
۳۱۴	فناوری آموزشی
۳۱۵	هزینه منابع نیروی انسانی
۳۱۶	کارایی
۳۲۰	ویژگی‌های اساتید و مربیان نیروهای مسلح
۳۲۱	نیروی انسانی
۳۲۲	مدیریت منابع نیروی انسانی
۳۲۳	تعریف مدیریت منابع انسانی
۳۲۴	گزینش منابع انسانی
۳۲۸	به‌کارگیری منابع انسانی
۳۲۹	آموزش منابع انسانی
۳۳۱	نگهداری منابع انسانی
۳۳۴	ارتقاء(توسعه، بهسازی) منابع انسانی
۳۳۶	بهره‌وری منابع انسانی
۳۳۷	بهره‌وری از دید اسلام
۳۳۹	رهاسازی منابع انسانی
۳۳۹	شاخص‌های توسعه و بهره‌وری منابع انسانی
۳۴۳	فصل هشتم- عملیات روانی و فریب در آمادگی نظامی
۳۴۳	تبارشناسی و تحولات عملیات روانی و جنگ روانی

۳۴۴	جنگ و عملیات روانی
۳۴۵	تعاریف و قرائت‌های مفهوم جنگ و جنگ روانی
۳۴۹	انواع جنگ روانی
۳۵۲	شیوه‌ها، روش‌ها و راه‌های جنگ روانی
۳۵۲	ابزار جنگ روانی
۳۵۳	فریب
۳۵۸	ارکان فریب میدان نبرد
۳۵۸	تفاوت فریب با سایر مفاهیم مشابه

۳۶۳	فصل نهم - جنگ الکترونیک و اطلاعات در آمادگی نظامی
۳۶۳	جنگ الکترونیک
۳۶۳	تجهیزات جنگ الکترونیک
۳۶۵	عملیات جنگ الکترونیک
۳۶۹	کاربردهای نظامی طیف الکترومغناطیسی
۳۷۱	انواع عملیات جنگ الکترونیک
۳۷۳	مدیریت جنگ الکترونیک
۳۷۴	نقش مدیریت جنگ الکترونیک آمادگی مسمی و رهای مسلح
۳۷۵	اطلاعات
۳۷۶	واژه‌ها و اصطلاحات
۳۷۷	پیدایش و تحول فناوری اطلاعات
۳۷۸	ارزش اطلاعات
۳۷۹	برتری اطلاعاتی
۳۸۰	جریان آزاد اطلاعات
۳۸۱	زیرساخت اطلاعاتی دفاعی
۳۸۳	حفاظت اطلاعات

۳۸۷	فصل دهم - آمایش سرزمینی، پدافند غیرعامل و ژئوپلیتیک در آمادگی نظامی
۳۸۷	آمایش سرزمینی
۳۹۱	منطقه‌بندی در ایران
۳۹۲	پدافند غیرعامل

۳۹۵	اصول پدافند غیرعامل
۳۹۷	اهداف دفاع غیرعامل
۳۹۹	مقاوم سازی
۴۰۹	پدافند غیرعامل در مقابل عوامل ش.م.ا
۴۱۰	راهبردهای کلان پدافند غیرعامل کشور
۴۱۳	تهدیدها نظامی
۴۱۵	ژئوپلیتیک
۴۱۷	منطقه جغرافیایی تا سازه ژئوپلیتیک
۴۱۹	وسعت و عرض راهبردی کشور
۴۱۹	شکل کشور
۴۲۰	توپوگرافی سرزمین
۴۲۱	موقعیت راهبردی کشور
۴۲۲	برخورداری از موقعیت جغرافیایی و سیاسی
۴۲۳	وسعت و شکل سرزمین
۴۲۴	وضع توپوگرافی
۴۲۴	مرزها
۴۲۵	آب و هوا (اقلیم)
۴۲۵	ویژگی های کمی و کیفی جمعیت

۴۳۱	فصل یازدهم - مطالعه تطبیقی آمادگی نظامی در سایر کشورها
۴۳۱	آمادگی نظامی برخی از کشورها
۴۳۳	الگوی آمادگی نظامی ایالات متحده آمریکا
۴۳۷	الگوی آمادگی نظامی رژیم صهیونیستی
۴۴۱	الگوی آمادگی نظامی ترکیه
۴۴۳	الگوی آمادگی نظامی پاکستان
۴۴۳	الگوی آمادگی نظامی انگلستان و فرانسه
۴۴۴	الگوی آمادگی نظامی روسیه
۴۴۵	الگوی آمادگی نظامی چین
۴۴۷	الگوی مناسب آمادگی نظامی

عنایت خداوند و اراده ملت بزرگ ایران در عینیت بخشیدن به اهداف و آرمان‌های بلند و الهی حضرت امام خمینی علیه السلام پرورنده بلامنازع بیگانگان به‌ویژه آمریکا را درهم پیچید و بلندای فریاد این ملت تمامی مستکبران کوچک و بزرگ را به هم‌آوردی طلبید. از این‌روی شیاطین بزرگ و کوچک با ائتلافی پیدا و پنهان به مقابله با انقلاب برخاسته، قدرت تجهیزات با فناوری پیشرفته و سلاح‌های راهبردی خود را از مرزها تا عمق شهرها و روستاهای این کشور به نمایش گذاشتند. همه اینها در مقابل مقاومت، فداکاری و ایمان سرشار این ملت سلحشور، نمایش بزرگ پیروزی خون بر شمشیر را در تاریخ تکرار کرد. اما استمرار انقلاب تهدیدی ذاتی علیه استکبار است که مقابله‌ای مستمر و جدی را در پیش روی دارد. از این روی آن یگانه رهبر کبیر انقلاب علیه السلام، ملت و مسئولان را به حفظ آمادگی نظامی و دفاعی فراخواند و می‌فرمایند: «باید همه افراد بسیجی باشند و فرزند نظامی و دفاعی لازم را بدانند، چرا که در هنگامه خطر، ملتی سربلند و جاوید است که اکثریت آن آمادگی‌های لازم رزمی را داشته باشند.» این آمادگی برای هر یک از اقشار جامعه متناسب با مسئولیت‌ها و وظایف آنها است و تمامی توان خود را برای انجام این مهم به‌کار می‌گیرند.

در بیانات و فرمان‌های مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت امام خامنه‌ای علیه السلام در ارتباط با آمادگی نیروهای مسلح در دیدار رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، فرماندهان کل ارتش، سپاه، جمعی از فرماندهان عالی‌رتبه نظامی و انتظامی با اشاره به جایگاه نیروهای مسلح به‌عنوان حصین و حصار یک ملت و کشور و لزوم استحکام و موشیایی دائمی این حصار، تأکید فرمودند: «استحکام واقعی یک نظام و ملت، توکل به خداوند متعال، هوشمندی، داشتن اعتماد به نفس، باور به توانایی ایستادگی، و تقویت قدرت ایستادگی است»^۱.

با توجه به جایگاه ویژه ژئوپلیتیکی ایران در منطقه، حساسیت ژئواستراتژیکی و ژئواکونومیکی جهانی و جایگاه قوی مبانی دینی، ارزشی، ملی و انقلابی آن، در همه ابعاد

پنج گانه سیاسی، اقتصادی، نظامی، فرهنگی و اجتماعی تهدیدات مهم و قابل اعتنایی دارد. بنابراین در حال حاضر اصلی ترین و عمده ترین تهدید مفروض برای کشور مقدس جمهوری اسلامی ایران، تهدید نظامی آمریکا و هم پیمانان منطقه ای و بین المللی این کشور می باشند، پس موضوع آمادگی نظامی در قالب مؤلفه ها و معیارها به عنوان ابزاری در مقابل این تهدید مفروض یک دستور کار دائمی و همیشگی در سیاست گذاری های کلان جمهوری اسلامی ایران را می طلبد.

فلسفه و جردی، نیروهای مسلح در مقدمه قانون اساسی با نگرش قرآنی بر این بیانیه تأکید کرده است که: «در تشکیل و تجهیز نیروهای دفاعی کشور توجه بر آن است که ایمان و مکتب، اساس و ضابطه باشد». در نایق باهدف فوق نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تشکیل داده شده و نه تنها حفظ و براساس، از مرزها، بلکه بار رسالت مکتبی؛ یعنی جهاد در راه خدا و مبارزه در راه گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان را عهده دار خواهند بود».

لذا دانشگاه و پژوهشگاه عالی داع مد و تحقیقات راهبردی در راستای اجرای فرمان های مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا سرانجام امام خامنه ای (مد ظله) موضوع طراحی الگوی مناسب آمادگی نظامی ارتش جمهوری اسلامی ایران را در دستور کار رساله قرار داده است که نتایج در قالب کتاب حاضر جهت بهره برداری خواستگان مستعد می شود. امید است صاحبان فکر و اندیشه با تفکر و تعقل در این موضوع با مشارکت و ارائه نقطه نظرات خود نویسنده کتاب را در رسیدن به اهداف تعیین شده یاری نمایند. بدیهی است ضمن ارج گذاری به تمام نظرات و ایده های وارده و قدردانی از همه کسانی که در این مهم یاری رسان خواهند بود، هر گونه نظر و پیشنهادی که باعث غنای این مجموعه و اصلاح و تکمیل در چاپ های بعدی شود، به گرمی استقبال و بهره برداری خواهد شد.